

RÅDETS BESLUTNING

af 15. december 1980

om vedtagelse af årsberetningen om den økonomiske situation i Fællesskabet (1980) og fastlæggelse af retningslinjerne for den økonomiske politik i 1981

(80/1265/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets beslutning 74/120/EØF af 18. februar 1974 om gennemførelse af høj grad af overensstemmelse inden for den økonomiske politik i Det europæiske økonomiske Fællesskabs medlemsstater ⁽¹⁾, ændret ved beslutning 75/787/EØF ⁽²⁾, særlig artikel 4,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet ⁽³⁾, ogunder henvisning til udtalelse fra Det økonomiske og sociale Udvalg ⁽⁴⁾ —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Rådet vedtager den årsberetning om den økonomiske situation i Fællesskabet (1980), som er anført i afdeling I i bilaget, og fastlægger de retningslinjer, som hver medlemsstat bør følge i sin økonomiske politik i 1981, og som er anført i afdeling II, III og IV i bilaget.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 15. december 1980.

På Rådets vegne
J. SANTER
Formand

⁽¹⁾ EFT nr. L 63 af 5. 3. 1974, s. 16.

⁽²⁾ EFT nr. L 330 af 24. 12. 1975, s. 52.

⁽³⁾ EFT nr. C 327 af 15. 12. 1980, s. 42.

⁽⁴⁾ EFT nr. C 348 af 31. 12. 1980, s. 30.

BILAG

**ÅRSBERETNING OM DEN ØKONOMISKE SITUATION I FÆLLESSKABET (1980) OG
FASTLÆGGELSE AF RETNINGSLINJERNE FOR DEN ØKONOMISKE POLITIK I
1981**

**I. FÆLLESSKABETS ØKONOMI EFTER DET
ANDET OLIEPRISCHOK**

1. Det eksterne prischok og verdensøkonomien

Olieprisstigningen fra udgangen af 1978 til midten af 1980 har nået en størrelse, som i reale termer svarer til stigningen i 1973/74. Fællesskabets olieimportregning er som følge heraf steget fra 2,4 % af BNP i 1978 til omkring 3,7 % i 1980⁽¹⁾, og den mekaniske virkning på forbrugerprisniveauet har antagelig været omkring 3,5 %, når man ser bort fra prisstigninger for andre energiprodukter. Den svagere stigning i andre varepriser og opskrivningen af EF-valutakerne har imidlertid medført, at Fællesskabets samlede bytteforholdsforringelse i 1979/80 har været mindre end halvdelen af forringelsen i 1973/74.

Den generelle depressive virkning fra betalingsbalancesektoren er ikke desto mindre voldsom. Væksten i verdenshandelen, der anslås til at have været 6,5 % i 1979, vil sandsynligvis falde til 2,5 % i 1980 og til omkring 2 % i 1981. Konjunkturbevægelserne i OECD-området kendetegnedes ved at forløbe relativt parallelt i 1980 med produktionsnedgang i både USA og Fællesskabet i andet kvartal. Der ventes faldende eller stagnerende produktion i begge områder frem til årets udgang.

Fællesskabets løbende betalingsbalance er som følge af oliechok'et og aktivitetssvingninger gået over fra et betydeligt overskud i 1978 til et meget stort underskud i 1980. Olieregningen alene steg med 60 milliarder dollar i løbet af disse to år. Til dels er dette udtryk for en uundgåelig ændring af mere langvarig karakter. Fællesskabet har imidlertid samtidig mistet markedsandele på verdensmarkedet, og i forbindelse hermed har dets andel i OECD-

området løbende betalingsbalanceunderskud været stigende (fra omkring en tredjedel i 1979 til omkring halvdelen af de langt større underskud, der forventes i 1980 og 1981). Fællesskabet bærer således en langt større del af underskuddet over for OPEC-landene end USA og Japan.

2. Tendenser og udsigter for Fællesskabets økonomi

Konjunkturopsvinget, som sluttede i begyndelsen af 1980, varede omkring 2½ år, og i denne periode var den gennemsnitlige årlige vækst i BNP 3,5 %. Denne vækst viste sig lige netop tilstrækkelig til at stabilisere den samlede registrerede arbejdsløshed på omkring 5,5 % af arbejdsstyrken. Dette tal dækker imidlertid over det forhold, at mangelen på arbejdskraft i visse vigtige regioner og inden for visse nøglefag blev betydeligt forøget i perioden, hvilket peger i retning af en stigende tendens i strukturarbejdsløsheden.

Medens Kommissionens skøn for årene 1980 og 1981 (se tabel 1) viser en fortsat lav vækst på henholdsvis 1,3 % og 0,6 %, indebærer en mere præcis analyse af den forventede konjunkturudvikling inden for disse årlige gennemsnit, at lavpunktet i den økonomiske aktivitet nås i anden halvdel af 1980, efterfulgt af en genoptagelse af langsom vækst i 1981. Den samlede arbejdsløshed forventes at stige i gennemsnit i begge år og at nå op på 6,8 % for 1981 som helhed.

Væksten i husholdningernes disponible realindkomster standsedes praktisk taget i begyndelsen af 1980, da de stigende oliepriser og andre inflationsskabende faktorer slog igennem i forbrugerpriserne, og da lønindkomsterne ikke accelererede i samme grad. Frem til andet kvartal af 1980 opretholdtes væksten i det private forbrug som følge af et fald i opsparingskvoten, men herefter indtrådte der tilsyneladende et mindre udlignende opsving i opsparingen, således at der skete en nedgang i realforbruget i andet og tredje kvartal af 1980. Det største direkte bidrag til tilbageslaget i aktiviteten er således kommet fra realnedgangen i det private forbrug i midten af 1980. Den interne efterspørgsel som helhed er faldet (fra en vækst på 4,6 % i 1979 til 1,1 % i 1980) kraftigere end eksporten og produktionen.

⁽¹⁾ Den teoretiske stigning i Fællesskabets olieregning som følge af stigningen i oliepriserne i dollar fra udgangen af 1978 til udgangen af 1980 repræsenterer, under forudsætning af uændret olieimport i mængder, 3,4 % af Fællesskabets BNP i 1978; inklusive virkningen af stigningen i værdien af ECU'en i forhold til dollaren andrager forøgelsen 3 %. Faldet i olieimporten i mængder samt opgangen i Fællesskabets nominelle BNP fra 1978 til 1980 fører til en faktisk stigning på 1,6 % i Fællesskabets olieimportregning i procent af BNP i indeværende år.

Udviklingen i det private forbrug i 1980 efterfulgtes hurtigt af en moderat svækkelse i lageropbygningen. Derimod har de private investeringer været opretholdt på et ret højt niveau (stigning på 2,1 % i 1980),

og det reale offentlige forbrug er ligeledes fortsat med at vokse, omend med en langsommere stigningsakt (2,0 %) end året før.

TABEL I

Fællesskabets økonomi, 1960 til 1981

	Vækst i BNP i faste priser	Produktiv- tetsstigning	Stigning i forbruger- priser	Løn pr. ansat	Betalings- balancens løbende poster	Det offent- liges finan- sielle un- derskud	Hushold- ningernes opsparings- kvote	Vækst i penge- mængden (M2/M3)	Arbejds- løse i arbejds- styrken
	% (2)	% (3)	% (2)	% (2)	% af BNP	% af BNP	%	% (2)	%
1960-72	4,8	4,6	4,0	9,3	0,5	-0,3		11,3	2,2
1973	5,9	4,8	8,2	14,3	0,1	-0,7	18,1	17,5	2,5
1974	1,7	1,6	12,7	16,9	-1,0	-1,7	18,6	12,4	2,9
1975	-1,4	-0,1	12,5	16,5	0,0	-5,6	19,4	13,2	4,3
1976	5,0	5,2	10,3	12,4	-0,5	-3,8	18,0	12,7	4,9
1977	2,3	2,0	9,8	10,1	0,2	-3,3	16,8	12,7	5,3
1978	3,0	2,6	7,3	9,7	0,8	-4,0	16,8	13,5	5,5
1979	3,4	2,6	8,6	10,6	-0,5	-3,6	17,1	12,2	5,6
1980	1,3	1,2	12,0	13,1	-1,5	-3,5	16,6	10,6	6,0
1981 (1)	0,6	0,9	9,7	10,3	-1,2	-3,9	16,9	9,0	6,8

(1) Prognose fra Kommissionens tjenestegrene på basis af den nuværende eller forventede politik.

(2) Procentændring i forhold til foregående periode.

(3) Pr. beskæftiget person, økonomien under ét.

Forventningen om et opsving i væksten i 1981 er baseret på den antagelse, at de disponible realindkomster igen vil begynde at vokse langsomt i først halvår, og at der samtidig kun vil indtræde en beskedent yderligere stigning i opsparingskvoten i modsætning til den kraftige forøgelse af opsparingen, der observeredes i 1975, og som var hovedårsagen til recessionen efter det første oliechok. Afdæmpningen i lageropbygningen og investeringerne vil sandsynligvis også blive relativt mild i 1981, hvilket harmonerer med, at virksomhedssektorens profit- og likviditetssituation under de nuværende konjunkturer ikke er forringet så stærkt som i perioden 1973-75. Udenrigsbalancen forventes ligeledes at bedres i løbet af 1981. Risikomomenterne i disse udsigter ligger nok stort set på nedgangssiden.

Accelerationen i forbrugerprisstigningen til omkring 12 % i 1980 i sammenligning med et minimum på omkring 7½ % i 1978, var i gennemsnit næsten lige så kraftig som i 1974/75. BNP-deflato-

ren og enhedsarbejdsomkostningerne, som er mere pålidelige indikatorer for den underliggende inflationsrate, viste imidlertid en mindre acceleration i 1980. Der forventes et mere markant fald i forbrugerprisstigningerne i 1981 (til 9,7 %) end i de to andre nævnte mål for inflationen. Divergensen i EF-landenes forbrugerpris-inflation har da også været større end i BNP-priserne og arbejdsomkostningerne; forskellen mellem den højeste og laveste stigningsakt i forbrugerpriserne ventes iøvrigt at falde fra 15 procentpoints i 1980 til omkring 10 procentpoints i 1981.

II. DE ØKONOMISK-POLITISKE HOVEDLINJER FOR POLITIKKEN I FÆLLESSKABET

I. Den økonomisk-politiske ramme

Den grundlæggende mellemfristede målsætning må være at øge beskæftigelsen inden for rammerne af

og et prisstabilitet og konkurrenceevne. Mere snævert tilpasset til den nuværende økonomiske situation, som den ser ud i efteråret 1980, bør den økonomiske politik i Fællesskabet generelt sigte imod:

- a) at opnå en varig og væsentlig afdæmpning af inflationen og en ny konvergerende udvikling mellem medlemsstaterne; i gennemsnit er der nu udsigt til en vis afdæmpning, og nogle sider af den seneste pris- og omkostningsudvikling har været tilfredsstillende, men disse positive udviklingstendenser må hurtigt konsolideres og styrkes,
- b) at hindre, at den nuværende konjunkturedgang udvikler sig til en kumulativ recession, og at sikre, at væksten efter det sandsynlige opsving i 1981 fortsættes i en holdbar takt,
- c) at opretholde kontrol med den valutariske udvikling i Europa og at bidrage til at tilpasse valutaarrangementer inden for Fællesskabet og på internationalt plan til nye krav,
- d) at udforme finanspolitikken på en sådan måde, at der foretages en prioritering af de offentlige udgifter og af beskatningen med henblik på at forøge produktionspotentielt,
- e) hurtigt at gennemføre investeringer i energibesparelse og -produktion,
- f) at forbedre Fællesskabets konkurrenceevne, øge investeringerne, tilskynde til overførsel af ressourcer til nye industrier og sektorer med varigt vækstpotentielt og forbedre markedsmekanismens effektivitet med henblik på at fremme de produktive investeringer og beskæftigelsen,
- g) at løse arbejdsløshedsproblemerne ved en kombination af foranstaltninger med sigte på at skabe økonomisk rentable arbejdspladser, tilpasse arbejdsstyrken til nye krav og lette byrden i forbindelse med den midlertidigt uundgåelige arbejdsløshed.

Selv om de fleste af de *økonomisk-politiske instrumenter*, som skal tages i anvendelse for at nå disse mål, henhører under medlemsstaternes kompetenceområde, har Fællesskabet en væsentlig rolle at udfylde og et ansvar at leve op til på to områder:

- a) at fastsætte samordnet rammen for medlemsstaternes foranstaltninger, idet Fællesskabet søger

at fastlægge dels elementerne i den fælles økonomiske politik, dels i hvilke henseender en konvergerende udvikling henimod en fællesskabsnorm er ønskelig inden for områder, hvor der er en divergerende udvikling mellem medlemsstaterne.

- b) at anvende dets egne finansielle og monetære instrumenter samt dets instrumenter inden for sektorpolitikken med henblik på at realisere disse mål.

Den *samordnede indsats* over for den nuværende generelle økonomiske situation bør baseres på den rigtige strategiske sammensætning af efterspørgsels- og udbudspolitikken og særlig på den rigtige balance ved gennemførelsen i forbindelse med problemer på kort og mellemlang sigt. Tilpasningerne på kort sigt bør være mere forsigtige, end de til tider har været i det sidste tiår, og der bør lægges større vægt på at formindske den forventede inflation på mellemlang sigt og på at løse problemerne på udbudssiden i økonomien. Dette indebærer igen, at der gennemføres en mere stabil styring af pengemængden, valutakurserne og budgetsaldiene end under tidligere konjunkturbevægelser, og at der foretages ændringer i de talrige handlingsparametre inden for den generelle offentlige udgifts-, og beskatnings- og styringsstruktur med henblik på at øge det økonomiske potentielt.

Forskelligartetheden i den økonomiske struktur i medlemsstaterne er i mange henseender naturlig og ønskelig, i hvert fald for at opnå maksimale komparative fordele og tilpasning til lokale præferencer og vilkår, selv om Fællesskabet stræber mod *konvergens* hvad angår økonomisk udviklingsgrad. Hertil kommer, at konvergens mellem medlemsstaterne med hensyn til inflation, omkostninger og virksomhedssektorens rentabilitet samt med hensyn til finansielle forhold af betydning for konkurrenceevnen, er af vital betydning for Fællesskabet som helhed. Der er i denne forbindelse inden for Fællesskabet stigende enighed om, at denne konvergens må opnås samtidig med en nedbringelse af den gennemsnitlige inflationsrate og en forbedring af den gennemsnitlige grad af international konkurrenceevne og den gennemsnitlige investeringskvote i Fællesskabet; gode resultater på hvert enkelt af disse områder ville virke gensidigt forstærkende.

Fællesskabets egne instrumenter — aktuelle og potentielle — kan bidrage til et konstruktivt svar på de nuværende problemer blandt andet gennem en samordnet anvendelse eller udvikling af foranstaltninger inden for handel, landbrug, industri, konkurrence, beskæftigelse og regionaludvikling. Under de nuværende forhold spiller to områder en særlig rolle på fællesskabsniveau: penge- og valutapolitikken og

energipolitikken. Det europæiske monetære System er en væsentlig komponent i koordinationen af medlemsstaternes valutapolitik med henblik på at opnå stabilitet og konvergens. Det er ligeledes et vigtigt brohoved for Fællesskabet i dets økonomiske forbindelser med resten af verden på flere måder: valutakurserne mellem ECU, dollar og yen er af vital betydning for sammenhængen i Fællesskabets handelspolitik over for omverdenen; ECU'en har en potentiel rolle at spille i forbindelse med den ændring, der finder sted i sammensætningen af de internationale valutaeserver. En fælles indsats på energiområdet kræver øgede midler til investering og forskning (til dels baseret på Fællesskabets egne finansieringsinstrumenter så som udlån fra Den europæiske Investeringsbank (EIB) og anvendelse af det ny fællesskabsinstrument) såvel som en snævrere samordning af medlemslandenes energipolitik med hensyn til priser, afgifter og regulering.

2. Stabiliserings- og genoprejsningsforanstaltninger

a) Pengepolitik

Den højt priorerede pengepolitiske stabilitetsmålsætning forudsætter — både for dens virkeliggørelse i sig selv og som en betingelse for et opsving i væksten — at der føres en vedholdende kontrol med udviklingen i *pengemængden*. Den økonomiske politik har i så henseende været mere effektiv i den seneste periode end for eksempel i 1973-75. Trods de kortsigtede styringsproblemer med pengeforsyningen, der er opstået fra tid til anden, er stigningen i den samlede pengemængde i Fællesskabet faldet fra 13½ % i 1978 til omkring 10 % i øjeblikket, medens den i 1973 udgjorde 17½ %. I årene fremover bør væksten i pengemængden i gennemsnit nedbringes noget, idet der bør ske en lempelse af pengeforholdene i de medlemsstater, hvor pengemængden er vokset mindre end tilsigtet, og holdes en betydelig lavere vækst i pengemængden i de øvrige medlemsstater.

En stabil pengeforsyningspolitik i den kommende periode er ikke uforenelig med et opsving i konjunkturerne. Den kan tværtimod forenes med et *rentefald*, som allerede er begyndt i flere medlemsstater. Pengepolitikens restriktive karakter og ønskeligheden af en samordnet lempelse af renteforholdene afhænger imidlertid i helt afgørende grad af, at inflationsraten formindskes. Hvis inflationsraten reduceres, vil den ovennævnte gennemsnitlige vækst i pengemængden ikke bremse et opsving i den øko-

nomiske vækst. Hvis den forventede, underliggende inflationsrate nedsættes betydeligt, vil man foruden de umiddelbare resultater på pris- og omkostningsområdet også få gode udsigter til yderligere væsentlige rentenedsættelser, idet der dog også må tages hensyn til den internationale renteutvikling.

b) Indkomster

En mærkbar afdæmpning af inflationen er en hovedbetingelse for at forøge investeringstilbøjeligheden og styrke husholdningernes tillid, der igen er nødvendig for at forhindre en usikkerhedsbestemt stigning i opsparingskvoten og dermed et fald i forbruget. Fagforeningerne og virksomhederne bærer et stort ansvar i forbindelse med inflationsbekæmpelsen. *Lønforhandlingerne* må tage hensyn til de begrænsninger, som stabiliseringspolitikken sætter, og til behovet for en konkurrencedygtig omkostningsstruktur mellem erhvervsgrenene og landene. Hvis dette sker, kan beskæftigelsesudsigterne forbedres, samtidig med at inflationen reduceres. Hvis disse hensyn ikke tilgodeses, vil tabet i forbindelse med prisstabiliseringen blive langt højere, for så vidt angår beskæftigelsen.

I betragtning af, at der er behov for at anvende en større del af bruttonationalproduktet (BNP) til investering og forøge eksportmængden i forhold til importmængden for at reducere det løbende underskud, kan der i visse medlemsstater i bedste fald kun ske en begrænset stigning i reallønnen i de kommende år. I andre medlemsstater, hvor virksomhedssektorens rentabilitet er direkte utilstrækkelig, hvor inflationsraten er højest og arbejdsløsheden hastigt stigende, og hvor der er behov for de mest omfattende betalingsbalancetilpasninger, må en vis nedgang i reallønnen forudses. For fællesskabet under ét bør reallønnen således ikke stige fuldt ud i takt med produktivitetsudviklingen i de kommende år.

Som følge af prioriteringen af inflationsbekæmpelsen og de små eller ikke eksisterende muligheder for reallønsforhøjelser må de *nominelle lønforhøjelsesforhøjelser* i gennemsnit afdæmpes i det kommende år. En acceleration fandt sted i det forløbne år, men den var dog mindre end i den tilsvarende periode efter det første oliechok. I sammenligning med reaktionen på det første oliechok opnåede man således sidste år en bedre tilpasning til det andet oliechok. I nogle lande er bytteforholdsforringelsen blevet absorberet i de nominelle lønforhøjelser. I nogle lande med automatisk dyrtidsregulering har man truffet skridt til at ændre indekseringsordningerne

(Danmark) eller til midlertidigt at suspendere dyrtidsreguleringen (Nederlandene) for at undgå, at olieprisstigningerne medfører en sekundær omkostningsinflation. Men resultaterne i så henseende har været meget forskellige. Visse andre lande har tilpasset deres indekseringsordninger på en utilstrækkelig måde eller har haft for høje stigninger i den nominelle løn. En fortsættelse af disse tendenser til divergens vil uundgåeligt blive til skade for økonomien.

Det er ikke formålstjenligt at fremsætte simple, generelle vurderinger vedrørende virkningerne som sådan af *dyrtidsreguleringsordningerne*. De kan indtræde med forskellig styrke og er i virkeligheden næppe til at adskille fra problemerne under de almindelige lønforhandlinger. Det er ikke desto mindre i høj grad ønskeligt, at dyrtidsreguleringsordningerne, hvor de findes, anvendes med tilstrækkelig fleksibilitet og begrænsning, således at uundgåelige bytteforholdsforringelser ikke overvæltet i lønningerne, og således at de nødvendige tilpasninger i indkomstfordelingen eller skattestrukturen kan finde sted uden at forårsage en yderligere inflation.

c) *International finansieringspolitik*

Valutakurserne som fastsat inden for rammerne af Det europæiske monetære System er hjørnestenen i gennemførelsen af Fællesskabets økonomisk-politiske retningslinjer. Valutakursstabiliteten i Fællesskabet i det sidste år har bidraget til at begrænse forskellene i inflationsraterne og til at mindske usikkerheden efter det andet oliechok. Penge- og valutapolitikken har i det sidste år været mere konvergerende end den realøkonomiske udvikling. Der må nu hurtigt ske en tilpasning i den realøkonomiske udvikling på de måder, der er anført ovenfor.

De foranstaltninger, som skal træffes i forbindelse med overgangen til anden fase af *Det europæiske monetære System* som fastsat af Det europæiske Råd i Bremen og Bruxelles i 1978, bør yderligere forbedre dets virkemåde og styrke dets allerede betydelige rolle i stabiliseringen af valutakursforholdene. Blandt målene udstukket af Det europæiske Råd kan nævnes: udvidelsen af ECU'ens rolle med henblik på øget anvendelse som betalingsmiddel og valutareserve, konsolidering af kreditmekanismerne under systemet i Den europæiske monetære Fond, fuldt medlemskab for alle medlemsstater (Det fore-

nede Kongerige har tilkendegivet, at det i princippet stiler imod at deltage fuldt ud, så snart forholdene tillader det) samt en mere ensartet stillingtagen fra Fællesskabets side i internationalt valutasamarbejde herunder snarest muligt udformning af en samordnet politik med hensyn til de vigtigste valutaer, navnlig dollar og yen.

Fællesskabet bør være med til at sørge for, at der træffes tilfredsstillende arrangementer med henblik på *tilbagekanalisering* af OPEC-overskud. Ud over at støtte bestræbelserne i de internationale organisationer, som samler alle landegrupper, bør Fællesskabet tilpasse sine egne arrangementer for låntagning og långivning med betalingsbalanceformål, til de nye vilkår.

d) *Budgetpolitik*

I betragtning af de monetære og finansielle begrænsninger er der kun ringe mulighed for at træffe globale *budgetpolitiske* foranstaltninger til stimulering af aktiviteten under konjunkturedgangen. Under påvirkning af de automatiske skattestabilisatorer er det imidlertid sandsynligt, at væksten i skatteprovenuet vil aftage over de næste tolv måneder, og de nuværende budgetunderskud vil kun kunne opretholdes gennem yderligere udgiftsnedskæringer, som ville virke i retning af endnu større afmatning. Medlemsstaterne bør derfor som gruppe være forberedt på at acceptere en vis stigning i det offentlige lånebehov i 1981; det er ikke desto mindre for nogle medlemsstater påkrævet at begrænse deres offentlige underskud i tilfælde, hvor disse er blevet overdrevent store og skader den monetære stabilitet og en effektiv allokering af ressourcer. Det er nødvendigt, at hovedændringerne i den budgetpolitik, der føres i Fællesskabet som helhed, gennemføres inden for offentlige udgifter og beskatning. Her må der gives en fortrinsstilling til foranstaltninger, der kan styrke økonomiens strukturelle grundlag og fremme den økonomiske vækst gennem tilpasning af udbudsvilkårene. Regeringerne bør bestræbe sig på at begrænse væksten i udgifterne til offentligt forbrug, tilskud eller overførsler til finansiering af privatforbrug, således at der på de offentlige budgetter bliver plads til udgifter til fremme af den økonomiske vækst.

Dette betyder, at de tendenser, der har været åbenbare de seneste år, må vendes. Mens de *offentlige udgifter* i Fællesskabet har nået et rekordhøjt niveau i forhold til BNP, har en stadig større andel af disse

udgifter været anvendt til finansiering af forbruget enten direkte i form af offentligt forbrug eller indirekte ved hjælp af overførsler til finansiering af husholdningernes forbrug. Der er også givet fortrinsstilling til betydelige tilskud eller kapitaloverførsler til nødstedte industrier som midlertidige foranstaltninger for at undgå afskedigelser eller lukninger, selv om dette indebærer støtte til virksomheder med en lav produktivitet og blokering af de nødvendige strukturelle ændringer.

Til gengæld er de offentlige investeringer og andre kategorier af ikke-obligatoriske udgifter blevet kraftigt begrænset for at holde det samlede budgetunderskud inden for grænser, der er forenelige med monetær og finansiell stabilitet. Endvidere lægger skattesystemerne generelt en forholdsvis tung skattebyrde på virksomhederne trods nødvendigheden af et genopsving i investeringerne og en styrkelse af erhverslivets tillid. Der er en lignende forklaring på, hvorfor budgetforanstaltninger, der tilsigter skattelettelser i forbindelse med energibesparelsesinvesteringer og stimulerer forskning og udvikling, samt kapitaloverførsler og tilskud til fremme af udvidelsen af sektorerne for offentlige værker og kommunikation, ofte forbliver strengt begrænsede.

Der er derfor behov for en radikal ændring af *strukturen i det offentlige udgifter og beskatningsordninger* med henblik på at skabe grundlag for en forøgelse af produktionskapaciteten; i denne forbindelse vil det være nødvendigt at begrænse den automatiske stigning i de sociale ydelser og i forbrugsudgifterne samt i væsentlig grad at nedskære støtteforanstaltninger, som ikke længere er i overensstemmelse med den økonomiske prioritering. På samme måde bør prispolitikken i offentlige virksomheder afspejle de samlede omkostninger. Den rent makro-økonomiske konjunkturbestemte styring af efterspørgslen må begrænses. Beskæftigelse og vækst er mål, som skal forfølges inden for de givne budgetrammer ved ændring af de prioriteter, der opstilles i forbindelse med individuelle udgiftsprogrammer og skattemæssige foranstaltninger.

Det tager tid at udarbejde *investeringsprogrammer for offentlige myndigheder og offentlige værker*, og erfaringen har vist, i hvert fald i nogle medlemsstater, at investeringerne ofte hæmmes mere af mangelen på færdige projekter og af de langvarige administrative procedurer end af manglende midler. Det ville derfor være nyttigt, om medlemsstater, som ikke er i besiddelse af en vis projektreserve, allerede nu træffer foranstaltninger til at fremskynde udarbejdelsen af investeringsprogrammer — ikke mindst hvis der er tale om projekter, der er berettiget til at modtage fællesskabsstøtte eller anden finansiell støtte. I løbet af det næste halvår vil det fremgå, om

der sker et tilstrækkeligt stabilt genopsving i aktiviteten. Det største behov for offentlig investering ligger nu inden for områder som miljøforbedring, byfornyelse og energibesparelse i boligsektoren.

e) *Energipolitik*

Energiforsyningen udgør for tiden en faktor, der i meget høj grad hæmmer den økonomiske vækst. Dette har medført, at Rådet den 13. maj 1980 vedtog følgende energipolitiske mål for 1990:

- i) forholdet mellem væksten i energiforbruget og væksten i BNP skal nedringes til 0,7 (siden nedvæksten i BNP skal nedbringes til 0,7 (siden nedsat til 0,6 på det vestlige topmøde i Venedig),
- ii) olieforbruget skal nedsættes til 40 % af det samlede energiforbrug,
- iii) fast brændsel og kerneenergi skal dække 70-75 % af energibehovet inden for el-produktionen,
- iv) udnyttelsen af nye og vedvarende energikilder skal fremmes,
- v) der skal føres en energiprispolitik, som kan forenes med gennemførelsen af disse mål.

Samtidig med at Fællesskabets olieimport i 1980 udgiftsmæssigt har været af en størrelsesorden på 110 mia dollar, er den efter et foreløbigt skøn mængdemæssigt faldet i forhold til 1979-niveauet. (For de første ni måneder af 1980 med 14 % i forhold til samme periode i 1979). Dette kan imidlertid i høj grad tilskrives den langsomme vækst i aktiviteten og de tekniske tilpasninger, der fulgte efter den omfattende lageropbygning i 1979, og er ikke tegn på, at der gennemføres tilfredsstillende energibesparelser. Kommissionen er i færd med at undersøge hensigtsmæssigheden af de nationale energiprogrammer og vil inden længe forelægge en meddelelse herom til Rådet. En styrkelse af bestræbelserne kan være påkrævet, hvis de energipolitiske mål skal nås ved udgangen af dette årti.

Der er positive investerings- og beskæftigelsesmuligheder inden for *energibesparelse* eller -produktion. Særlig energibesparelserne, både i husholdningerne og i virksomhederne, vil kræve en sådan aktivitet, at det vil få betydelige følger for de generelle investerings- og beskæftigelsestendenser. Skønt det nu i høj grad ville kunne betale sig at investere i energibesparelser i betragtning af energipriserne, udnyttes de foreliggende investeringsmuligheder foreløbig ikke. En formindskelse af olieimporten ved hjælp af ener-

gibesparelsesinvesteringer, forøgede indenlandske energiforsyninger og en nedsættelse af energiforbruget til opvarmning og transport vil virke mere stimulerende på den økonomiske aktivitet end den traditionelle efterspørgselsstyring, som normalt svækkes betydeligt på grund af importlækagen. En stor del af investeringerne i energibesparelser involverer byggesektoren, hvor der for tiden er overskydende kapacitet i de fleste lande; men flaskehalse opstår på grund af manglende tilbud og organisation, hvad angår færdigheder og tjenesteydelser i forbindelse med gennemførelsen af energibesparende foranstaltninger.

Den økonomiske politik, der især skal føres for at sikre, at der ydes en kraftig indsats for at øge energibesparelserne og -produktionen, vedrører *prisfastsættelse og beskatning* samt investeringsfinansiering; begge disse emner er genstand for meddelelser, som Kommissionen har forelagt Rådet i løbet af indeværende år. I almindelighed er medlemsstaterne med rette gået ind i en hårdere prisfastsættelsespolitik end efter det første oliechok: prisstigningerne er hurtigere blevet væltet over på forbrugeren og afgifterne er steget betydeligt i flere medlemsstater det sidste år. Priserne på energiforbrug varierer betydeligt mellem medlemsstaterne. Samordningen af den nationale energipolitik bør fremmes, navnlig hvad angår priser og beskatning.

Hvad angår *finansiering af energiinvesteringer* bør muligheden for tilskud til energibesparelsesforanstaltninger og til forsknings- og udviklingsprogrammer have passende prioritet på de offentlige budgetter. Bortset fra olie- og gasproduktionen er der behov for udstrakt lånefinansiering med henblik på ambitiøse investeringsprogrammer, for eksempel vedrørende kerneenergi og kuludvinding, og her vil Fællesskabets finansielle instrumenter kunne spille en rolle.

f) *Industri- og investeringspolitik*

Siden 1974 har kvoten for *faste investeringer* været betydeligt lavere end i 1960'erne: forholdet mellem de faste bruttoinvesteringer og BNP er faldet fra godt 25 % i perioden forud for 1974 til næsten 20 % i 1980. Til dels som en følge af dette fald i de faste investeringer er den potentielle produktionsvækstrate formentlig faldet fra omkring 4,5 % i perioden 1960-73 til godt 2,5 % i tidsrummet siden oliechok'et i 1973. En gradvis tilbagevenden til højere økonomiske vækstrater kan kun gennemføres, hvis den andel af BNP, der afsættes til faste bruttoinvesteringer, forøges. Endvidere vil den nødvendige fornyelse af

dele af produktionsapparatet med henblik på at formindske energiforbruget, overholde forureningsbestemmelserne, nedbringe omkostningerne osv., kræve i det mindste en midlertidig forøgelse af investeringskvoten, uden at væksten i produktionen derfor accelereres.

Den økonomiske genrejsning må ske på basis af en *udvikling af industrigræne med fremtidige vækstmuligheder og en øget investeringsindsats* for at sikre de med udviklingen forbundne nødvendige strukturændringer. En formålstjenlig fortegnelse for Fællesskabet som helhed over de skridt der skal tages for at nå disse mål er ikke en nem opgave. Nogle vigtige eksempler kan dog angives sammen med en identificering af de hovedområder, som vil kræve særlig opmærksomhed.

Industrier med vækstpotentiell er for en dels vedkommende *nye industrier*, for eksempel mikroelektronik, hvor Fællesskabet har brug for hurtigt at styrke sin relative stilling i industriverdenen. I den allerede nævnte energibesparelsessektor er der en stor latent efterspørgsel, som kan opfyldes ved at udbygge den eksisterende struktur i byggesektoren og sektoren for husholdningstjenesteydelser med nye færdigheder og produkter.

Fællesskabet har sin egen rolle at spille med henblik på at fremme udviklingen af nye industrier og produkter. Kommissionen har for sit vedkommende til hensigt at bruge sine beføjelser, navnlig inden for reguleringen af *det interne marked*, til at fremme opstillingen af tekniske normer for nye produkter ex ante på fællesskabsplan i stedet for at regne med ex post-harmonisering af national praksis.

Det er en stadig mere udbredt erkendelse, at *små og mellemstore virksomheder* giver udstrakte muligheder for at skabe nye arbejdspladser, som smidigt kan tilpasses de skiftende markedsforhold. Kommissionen vil inden længe forelægge en meddelelse for Rådet med henblik på indledning af drøftelser på fællesskabsplan om, hvorledes myndighederne bedst kan fremme udviklingen af denne type virksomheder.

Investeringstilbøjeligheden og kapitaltilførslen til virksomhederne afhænger til dels af efterspørgselsituationen og den økonomiske aktivitet, men der er flere faktorer i *beskatnings- og finansieringssystemet*, så som beskatning af overskud og dividende, afskrivningsregler, præferentiel finansiering, direkte tilskud osv., som også kan øve stor indflydelse på investeringsklimaet. Medlemsstaterne fører en indbyrdes vidt forskellig politik på disse områder og reglerne er yderst komplekse. Adskillige medlemsstater har for nylig tilpasset de støtteordninger og

skattesystemer, der påvirker investeringerne, og en mere dybtgående undersøgelse på fællesskabsplan af de forskellige metoders effektivitet synes påkrævet. Der er i nogle medlemsstater også grund til at fjerne tilskuddene til de opsparingsformer, der er rettet mod risikofrie statsobligationer og andre former for passive investeringer, der nedsætter den relative afkastningsgrad for risikovillig kapital.

g) Arbejdsmarkedspolitik

I den nærmeste fremtid vil kombinationen af de faktorer, som påvirker arbejdsmarkedet, uværgerligt fremkalde en vis forhøjelse af *arbejdsløsheden*. På den ene side vil den demografisk bestemte tilgang af den potentielle arbejdsstyrke stige i begyndelsen af 1980'erne mod et maksimum af 2½-3 millioner unge, som kommer ud på arbejdsmarkedet hvert år. På den anden side har det nye oliechok betydet en væsentlig nedgang i produktionspotentielt, som det vil tage tid, investeringer, omskoling og omorganisering at opveje igen. Da der til denne nye tilpasningsfase også er knyttet et behov for at nedbringe inflationen, vil sammentræffet af omstændigheder spontant kunne fremkalde en skarp stigning i den samlede arbejdsløshed. Dette vil især komme til at gå ud over unge, da de er nytilkomne på et svagt arbejdsmarked.

Under disse omstændigheder er det nødvendigt med en særlig prioritering, som kan styre udviklingen i *arbejdsmarkedspolitikken*. Prioriteringen må rettes mod:

- i) de særlige problemer i forbindelse med forøgelsen af ungdomsarbejdsløsheden,
- ii) tilpasningen af de faglige kvalifikationer til det nye efterspørgselsmønster og
- iii) opnåelse af en mere rimelig balance mellem udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet på en måde, som ikke berører hverken industriens konkurrenceevne eller nødvendigheden af en fleksibel tilpasning af økonomiske strukturer.

Nogle medlemsstater, herunder navnlig Tyskland, har iværksat storstilede faglige uddannelsesprogrammer og praktikantprogrammer for unge, der lige har forladt skolen. Sådanne programmer ville kunne udvikles kraftigere andre steder, og der er meget, der taler for, at de skal styres i retning af færdigheder, der er nødvendige på områder, hvor der nu er stigende efterspørgsel, så som energibesparelse og mange former for tjenesteydelser. Der er naturligvis snævre budgetmæssige grænser for de offentlige

udgifter, men denne type udgifter er at foretrække frem for forøgelse af omfanget af og taksterne for arbejdsløshedsunderstøttelse, og det anførte udgør et eksempel på den type strukturændring, der skal sigtes mod med hensyn til offentlige udgifter. Kun en lille del af aldersgruppen 15 til 25-årige er omfattet af de faglige uddannelsesprogrammer. I en periode med hurtigere strukturændringer vil der samtidig være en forøgelse af efterspørgslen efter uddannelse og omskoling. Fællesskabet har bidraget til de faglige uddannelsesprogrammer og til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger gennem Den europæiske Socialfond, som i 1979 bevilgede 300 mio ERE til disse formål.

Med hensyn til tilpasningen af arbejdskraftudbudet og -efterspørgslen ville en fremskyndet nedsættelse af den normale arbejdstid ikke i sig selv være nok til at garantere en omfordeling af den eksisterende arbejdsmængde, og den kunne ud over at give anledning til omkostningsstigninger skabe yderligere arbejdsløshed på grund af flaskehalsproblemer. En mere fleksibel løsning af *arbejdstidsproblemerne* kan imidlertid opnås på mange andre måder: de sociale sikringsregler og arbejdsmarkedsløvgivningen i flere medlemsstater begrænser muligheden for deltidsarbejde og bør tages op til ny vurdering. Selv om dette i nogle lande kunne føre til en forøgelse af arbejdskraftudbudet, ville den samlede nettoeffekt på arbejdsmarkedet — således som visse erfaringer viser — være positiv. En generel nedsættelse af pensionsalderen ville ikke nødvendigvis svare til alle ansattes ønsker og ville endvidere være i modstrid med de konstaterede tendenser hvad angår dødelighed og sundhed. En mere fleksibel holdning til pension baseret på den pågældende persons sundhedstilstand, ønsker og evner, herunder mulighed for en gradvis pensionering i form af deltidsarbejde for personer over en vis alder kunne dog bidrage væsentligt til ældre personers velfærd og skabe yderligere beskæftigelsesmuligheder for unge.

Nogle medlemsstater har indført særlige *beskæftigelses- eller ansættelsestilskud* for unge — i nogle tilfælde for at udligne virkningen af retsforskrifterne om mindstelønninger — og i det mindste i en medlemsstat har der i et vist tidrum været en direkte forbindelse mellem førtidspensionering og ansættelse af nye unge arbejdstagere. Sådanne ordninger kan nå de unge meget hurtigere og få en meget større rækkevidde end de individualiserede faglige uddannelsesprogrammer; de bør dog betragtes som mulige foranstaltninger til støtte snarere end til erstatning for en mere omfattende indsats hvad angår faglig uddannelse. Specifikke programmer for skabelse af nye arbejdspladser kan måske i højere grad sikre, at der rent faktisk skabes yderligere arbejdspladser, men ulemperne her er, at de medfører budgetomkostninger, og at man har sat sig som mål at begrænse beskæftigelsen i den offentlige sektor.

III. — MEDLEMSSTATERNES POLITIK

I Danmark vedtog myndighederne i december 1979, på baggrund af den markante forøgelse af betalingsbalanceunderskuddet i de seneste år, en kriseplan, der skal forbedre landets konkurrencesituation. I 1980 skete der fortsat en forværring som følge af den ugunstige udvikling i bytteforholdet og den stigende afdrags- og rentebyrde i forbindelse med udlandsgælden, og denne situation nødvendiggjorde i maj 1980 en stramning af de restriktive forholdsregler, hvilket førte til vedtagelsen af et flerårigt økonomisk program.

Nedgangen i aktivitetsniveauet i 1980 (et fald på 1 % af bruttonationalproduktet i faste priser) og den stigende arbejdsløshed er i det væsentlige resultatet af en svækkelse af den indenlandske efterspørgsel, der delvis skyldes virkningen af de restriktive forholdsregler, som hovedsagelig vedrører det private forbrug.

Udsigterne for 1981 peger mod en gradvis afdæmpning både af faldet i den indenlandske efterspørgsel og af inflationen; selv om det løbende betalingsbalanceunderskud forventes at blive lavere end i 1980, vil dette fortsat sætte snævre grænser for den økonomiske politik. Hvis der skal opnås en varig forbedring af betalingsbalancen, synes det uundgåeligt, at befolkningen i en række år må affinde sig med et fald i den disponible realindkomst per capita. Sideløbende med vedtagelsen af restriktive finanspolitiske foranstaltninger synes lønstigningen nu at være aftagende. Det er nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter fortsat viser tilbageholdenhed under forhandlingerne om de nye lønoverenskomster, som skal træde i kraft i begyndelsen af 1981.

Den omstændighed, at myndighederne har valgt en kraftig intern tilpasning som middel til at rette op på den eksterne situation, betyder, at pengepolitikken må bygge på en streng kontrol med den indenlandske likviditet, hvilket i forbindelse med andre begrænsninger uden tvivl vil medføre, at der i 1981 fortsat vil være et relativt højt renteniveau.

Finanspolitikken for det kommende år vil i overensstemmelse med det nyligt vedtagne flerårige program medføre nedskæringer i de planlagte offentlige udgifter — hvilket dog alligevel gør det muligt at træffe særlige beskæftigelsesfremmende foranstaltninger — samt en yderligere stigning i den direkte beskatning. Finanspolitiske tilpasninger kan antagelig komme på tale i forbindelse med de forestående lønforhandlinger, i det omfang de bidrager til at dæmpe den indenlandske efterspørgsel.

Statens nettolånebehov (på kontant basis) forventes at ville beløbe sig til 25,2 mia dkr i 1981 (6,1 % af bruttonationalproduktet) i forhold til 22,0 mia dkr i 1980 (5,8 % af bruttonationalproduktet). En streng styring synes påkrævet hvis lånebehovet for den offentlige sektor skal begrænses til 4 % af bruttonationalproduktet.

Det flerårige økonomiske program danner en passende ramme for en fortsættelse af den igangværende strukturreform, således at både landets konkurrenceevne og virksomhedernes økonomiske situation forbedres. Endvidere er der behov for en intensivering af bestræbelserne på at opnå en bedre balance i energiforsyningen, særlig ved at fremskynde udviklingen af energiressourcerne i Nordseen.

I *Forbundsrepublikken Tyskland* var der i andet kvartal en markant konjunkturedgang i den økonomiske aktivitet. Som følge heraf vil målet for vækstraten for 1980 som helhed — 2,5 % af BNI i faste priser — ikke fuldt ud kunne nås. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster, som er nået op i nærheden af 2 % af BNI, forventes ikke at blive yderligere forværret.

I begyndelsen af 1981 forventes aktivitetsniveauet at vise en gradvis opadgående tendens. Især kan forbrugerefterspørgslen hurtigt komme til at drage fordel af gennemførelsen af det i juli vedtagne skattereformprogram, som vil forøge den personlige disponible indkomst med 12 mia DM eller 1,2 % i 1981.

Det er meget vigtigt, at den tyske økonomi fortsætter tendensen med stabil og balanceret vækst, og dette vil gøre det nødvendigt at opretholde et gunstigt investeringsklima og at sikre, at retningslinjerne for finanspolitikken ikke ændres for hurtigt. Det nyligt vedtagne sæt af skatteregler, sammen med foranstaltninger med henblik på at fremme energibesparelserne og at udvikle andre energikilder end olie, bidrager alle til at nå dette mål. En fjernelse af administrative og skattemæssige hindringer samt moderate lønkrav ville ligeledes udgøre et særdeles vigtigt bidrag.

Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster må forventes at blive betydeligt i 1981, selv om det bliver mindre end underskuddet for 1980; det vil fortsat stille krav til pengepolitikken. I betragtning af behovet for at finansiere dette underskud i det mindste delvis gennem privat kapitalimport, synes der kun at være begrænset spillerum for en lempelse af de nuværende retningslinjer. Imidlertid bør de eksisterende rammer udnyttes maksimalt for at sikre, at renteniveauet på kapitalmarkederne ikke hæmmer investeringen og aktiviteten i bygge- og anlægsindustrien.

Finanspolitikken bør tage sigte på en gradvis mindskelse af underskuddet, selv om en stigning på kort sigt bør tolereres med henblik på at udligne virkningerne af afmatningen. Det er nødvendigt at acceptere de fald i statsindtægterne, der er et resultat af nedgangen i den økonomiske vækst, således at en forstærkelse af en sådan tendens undgås.

Under disse omstændigheder vil den offentlige sektors nettofinansieringsbehov i 1981 (inkl. socialsikringen) i procent af bruttonationalindkomsten komme til at ligge betydeligt over det beregnede underskud på 3 % for 1980.

På budgettets udgiftsside — for hvilken der i 1981 vil være en mere moderat stigning (4-5 %) end i de foregående år — bør de offentlige investeringer fremmes, når dette er muligt. Det synes imidlertid formålstjenstligt at overveje en betydelig nedskæring i støtten til virksomheder i det omfang, en sådan bidrager til at opretholde en forældet industristruktur.

Hvis lønkravene i 1981 fortsætter med at være moderate, skulle det være muligt at nedsætte inflationsstakten yderligere. Dette ville i høj grad opfylde en af de vigtigste betingelser for økonomisk vækst.

I *Frankrig* bør den økonomiske politik være rettet mod såvel genskabelse af ligevægt som et fornyet opsving i den økonomiske vækst, der har været afbrudt siden andet kvartal af 1980. Denne strategi skal udformes under hensyntagen til behovet for at opretholde økonomiens konkurrenceevne, som kunne lide skade, hvis den prisudvikling, der er registreret indtil sommermånederne, fortsætter. På grund af den gradvise nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet siden udgangen af 1979 må det opsving i den indenlandske efterspørgsel, som nu forventes, ledsages af en endnu mere markant genoprettelse af handelsbalancen i faste priser. Det højestprioriterede mål er at fremskynde inflationsbæmpelsesprocessen, og dette giver kun en begrænset mulighed for at iværksætte efterspørgselsstimulerende foranstaltninger.

Ikke desto mindre vil finanspolitikken i nogen grad virke i denne retning. 1981-budgettet vil indeholde skattelempelser for virksomheders investeringer, medens husholdningernes samlede betalinger til det offentlige vil blive reduceret noget som følge af en mindre nedsættelse af skattetrykket, som for øvrigt er et af dette budgets mest påfaldende punkter, og fremfor alt som følge af ophævelsen i begyndelsen af 1981 af det særlige ekstrabidrag til de sociale sikringsordninger, som indførtes i 1979. Trods det offentliges stramme udgiftspolitik ventes det offentliges samlede underskud at vokse fra under 1 % af

bruttonationalproduktet i 1980 til over 1,5 % i 1981. Budgettet åbner også mulighed for ekstra investeringsudgifter, hvis det skulle blive nødvendigt som følge af konjunkturudviklingen.

Derimod bør pengepolitikken strammes. Det er myndighedernes hensigt at mindske økonomiens likviditetskoefficient yderligere ved at fastsætte den øvre grænse for pengemængdens stigning til 10 % i 1981. Hvis dette mål skal nås, må der opretholdes en betydelig margin mellem rentesatserne på kort sigt på den ene side og på mellemlang og lang sigt på den anden side, for således yderligere at stimulere den underliggende opsparingstilbøjelighed.

Den tilsigtede genskabelse af stabil økonomisk vækst afhænger desuden i vid udstrækning af den hurtighed, hvormed de økonomiske strukturer kan tilpasses udviklingen på internationalt plan. De vigtigste punkter, hvor der skal ske en tilpasning, er begrænsning af energiforbruget og nedbringelse af afhængigheden af olie, omlægning af industriens struktur med hovedvægten lagt på de mest lovende sektorer samt først og fremmest et højere teknologisk niveau for produktionsmetoderne. Der fores allerede en hensigtsmæssig politik med henblik herpå; denne bør beslutsomt videreføres. Det er af afgørende betydning for langfristede forbedringer af beskæftigelsessituationen, at disse bestræbelser giver gode resultater. De bør ledsages af specifikke erhvervsuddannelsesforanstaltninger og af visse ændringer i beskæftigelsesvilkårene under skyldig hensyntagen til konkurrenceevnen.

I *Irland* har den økonomiske vækst fortsat været aftagende i de seneste to år, og arbejdsløsheden er for nylig begyndt at stige; vækstudsigterne for 1981 er ikke opmuntrende. Selv om betalingsbalancens løbende poster er forbedret i 1980, ventes der stadig et stort underskud (omkring 7 % af BNP mod 10 % i 1979).

Foringelsen af bytteforholdet, de begrænsede tilførsler fra nationale energikilder og den meget langsomme vækst i de vestlige økonomier har gjort det umuligt at nå de mellemlistede mål for økonomien, der blev fastsat for nogle år siden. Samtidig har indenlandske faktorer så som den kraftige omkostnings- og prisstigning (23 % for lønnen pr. lønmodtager og 18 % for forbrugerpriserne i 1980) og de fortsatte store budgetunderskud gjort deres til at opretholde skævheden i udenrigsøkonomien.

Det ville være ønskeligt med en vis justering af den generelle økonomiske politik i 1981 og indførelse af foranstaltninger med en længere tidshorisont for at tage hensyn til de seneste ændringer i de underlig-

gende økonomiske faktorer. Myndighederne står i denne sammenhæng over for en færdigforhandlet »National Understanding«, som stadig giver ret til omfattende lønstigninger, og som er blevet ledsaget af visse skattelempelser og andre lempelser.

Det er ikke desto mindre ønskeligt, at statens nettofinansieringsbehov i 1981 — under hensyntagen til nødvendigheden af at opretholde investeringerne og støtte beskæftigelsen — formindskes sammenlignet med det sandsynlige resultat for 1980, der nu ventes at blive på mindst 13 % af BNP. Et sådant mål ville på baggrund af de betydelige overskridelser, der hidtil har været i statsregnskaberne i 1980 (som kun delvis kan tilskrives virkningen af indbyggede stabilisatorer i økonomien) og den udgift til visse skattelettelser, som indrømmedes i februar 1980, indebære alvorlige nedskæringer i de offentlige udgifter og sandsynligvis en ny skattestramning. Det vil være særlig vigtigt at reducere det løbende budgetunderskud, således at der bliver bedre muligheder for infrastrukturinvesteringer, eftersom det offentlige investeringsprogram, som Fællesskabet yder et betydeligt bidrag til, direkte tegner sig for omkring halvdelen af de samlede investeringer og i høj grad påvirker resten. Inden for dette program bør der lægges særlig vægt på foranstaltninger, der tager sigte på at forbedre delbalancen for energi.

Pengepolitikken — støttet af en forbedring af de offentlige finanser — bør ikke lempes i 1981, men fortsat tage sigte på en forbedring af udenrigsøkonomien.

I *Italien* må den økonomisk-politiske hovedmålsætning være at forstærke den nuværende udvikling, der viser tendens til en afdæmpning af inflationspresset og til en formindskelse af betalingsbalanceunderskuddet, og som for tiden fremmes af svækkelsen i den økonomiske aktivitet. Udsigterne til en afdæmpning i omkostnings- og prisstigningerne i 1981, der forstat vil ligge tæt på 15 % på årsbasis for forbrugerpriserne, giver næppe grund til at tro, at det forventede opsving i forbruget vil blive ledsaget af en passende forbedring af handelsbalancen i faste priser. En kombination af en stram efterspørgselsstyring og en direkte omkostningsdæmpende foranstaltning er påkrævet for at fremskynde den nødvendige nedbringelse af inflationen. Denne styring bør være så meget mere rigoristisk, som den uden at øge inflationstendenserne skal tilvejebringe de nødvendige midler til genopbygningen af de områder, der blev ramt af jordskælvet i november 1980.

De resultater, der i denne sammenhæng kan forventes af finanspolitikken i 1981, vil ikke desto mindre

nødvendigvis blive begrænset på grund af, at virkningerne af prisstigningerne på udgifterne vil vise sig senere end de umiddelbare virkninger på indtægterne af afdæmpningen i den nominelle udvikling. Ligeledes vil omkostningerne til genopbygningen af de jordskælvsramte områder udgøre en tungtvejende forpligtelse på de offentlige finanser. Under disse omstændigheder vil det offentlige lånebehov, udtrykt i procent af bruttonationalproduktet, sandsynligvis stige i forhold til 1980, men under alle omstændigheder forventes det at blive under 10 %, og den offentlige sektors underskud i bred forstand ⁽¹⁾ skulle ikke overstige 12 %. Disse mål indebærer, at det er nødvendigt at træffe nye stramme foranstaltninger i tilslutning til dem, som regeringen fremsatte forslag om i juli. Selv hvis den offentlige sektors underskud holdes inden for disse grænser, vil det betyde en alvorlig belastning af kapitalmarkederne, i særdeleshed da inflationsbekæmpelsen forudsætter en beslutsom indsats for at reducere likviditeten i økonomien. Det ville derfor være hensigtsmæssigt at intensivere bestræbelserne for at sikre, at en voksende andel af statens og virksomhedernes låntagning sker ved ikke-monetære midler, og for at opretholde eller stramme bankernes udlånsloft.

En sådan politik og de høje rentesatser, som den medfører, vil lægge finansielle bånd på virksomhederne, som tvinger dem til at reducere deres øvrige omkostninger; dette kunne ske ved en hensigtsmæssig tilpasning af dyrtidsreguleringsordningerne eller ved andre fremgangsmåder med tilsvarende virkning.

Endelig vil det ligeledes være ønskeligt at sikre, at de produktive investeringer ikke rammes af varige negative virkninger som følge af denne tilpasningsproces. Den tilpasning af den økonomiske struktur til de internationale vilkår, som vil være bestemmende for økonomiens fremtidige vækstmuligheder, og som blandt andet indebærer en formindsket afhængighed af olie, en udvikling af industrien henimod avancerede teknologiske sektorer, en intensiveret forskningsindsats og en bedre fordeling af produktionen mellem regionerne, vil ikke være mulig, medmindre virksomhederne øger deres investeringer. Dette mål og det hermed forbundne behov for at tilpasse den faglige uddannelse til ændrede krav må prioriteres højt, når hovedlinjerne i den økonomiske politik på mellemlang sigt fastlægges. I særdeleshed bør der tages hensyn til disse mål i statsstøttepolitikken.

⁽¹⁾ I henhold til Fællesskabets definition.

I *Nederlandene*, hvor der praktisk taget vil være nulvækst i 1980 og sandsynligvis også i 1981, skal en forøgelse af den økonomiske aktivitet først og fremmest ses i tilknytning til problemet om en ændring af de økonomiske strukturer, der fortsat i væsentlig grad bygger på tilstedeværelsen af relativt billige energikilder, og dette indebærer, at et aktivitetsopsving forudsætter en meget betydelig investeringsindsats.

Prisudviklingen, som trods stigende oliepriser og realomkostninger var relativ moderat i 1980, må ligeledes holdes inden for snævre grænser med henblik på at opretholde den eksterne balance og forbedre beskæftigelsessituationen. De af regeringen påtænkte foranstaltninger efter sammenbruddet af lønforhandlingerne (begrænsning af den automatiske dyrtidsregulering, der til dels kompenseres af skattelettelser og forhøjelse af visse social ydelser) går i denne retning.

Budgetstrategien for 1981 bør især tage sigte på en nedbringelse af budgetunderskuddet. En nedbringelse af budgetunderskuddet — i det mindste som procent af bruttonationalproduktet — skulle gøre det muligt, at private investeringer kan finansieres uden alt for store vanskeligheder, og skulle via de herfra udgående makro-økonomiske virkninger på produktion og indkomster bidrage til at skabe ligevægt på betalingsbalancens løbende poster.

En stram begrænsning af udgifterne navnlig i forbindelse med overførselsindkomster og offentligt forbrug skulle under hensyntagen til budgetsaldrestriktionen give myndighederne mulighed for at undgå en forøgelse af skattetrykket eller af bidragene til sociale sikringsordninger, samtidig med at der skabes et vist råderum for særlige foranstaltninger på beskæftigelses-, energi- og boligområdet.

I finanslovsforslaget for 1981 forudses det, at virksomhedernes rentabilitet vil blive forbedret som følge af, at de merindtægter, der i 1981 bliver et resultat af prisforhøjelsen ved eksport af naturgas, vil blive anvendt til skatteindrømmelser og direkte investeringsincitament. Alt i alt vil det være ønskeligt at holde det offentlige nettolånebehov inden for en grænse på 4,8 % af bruttonationalproduktet.

Den nuværende pengepolitik bør i det store og hele videreføres for at kontrollere væksten i den indenlandske likviditet og for at sikre, særlig ved hjælp af rentepolitikken, at gylden bevarer en passende position i Det europæiske monetære System.

I *Belgien* er underskuddet på betalingsbalancens løbende poster blevet større og større i de seneste år; det kan meget vel tænkes, at underskuddet når op på 5 % af bruttonationalproduktet i 1981 på trods af forventningen om, at der næsten ikke vil være nogen vækst, og at inflationstakten vil falde.

Sådanne underskud kan efterhånden blive en uovervindelig hindring for en tilfredsstillende økonomisk vækst og for en nedbringelse af arbejdsløsheden, som forventes at stige yderligere i 1981.

I betragtning af årsagerne til skævhederne i udenrigsøkonomien — utilstrækkelig koncentration på eksportsektorer i hastig udvikling samt store produktionsomkostninger — skal de nødvendige foranstaltninger iværksættes over en række år, hvis de skal føre til noget resultat.

Disse foranstaltninger skal først og fremmest omfatte statsbudgettet, hvis underskud skal bringes ned for at mindske presset fra forbrugsefterspørgslen og for at ændre strukturen i og de generelle betingelser for produktionen.

På baggrund af disse krav bør regeringens mål, der går ud på, at den vil nedbringe det offentlige kasseunderskud med et beløb svarende til et procentpoint af bruttonationalproduktet i 1981, bekræftes. De nedskæringer i og den omfordeling af udgifterne, som en sådan foranstaltning indebærer, vil sandsynligvis bidrage til at mindske væksten i husholdningernes disponible indkomster. Forslaget til statsbudget for 1981, hvori der tilsigtes en nedskæring af nettounderskuddet fra 254 mia francs i 1980 (7,3 % af bruttonationalproduktet) til 242 mia i 1981 (6,6 %), åbner ikke i sig selv mulighed for, at dette mål kan nås, så meget mere som der er tegn på, at skatteindtægterne vil ligge betydeligt lavere end angivet i de oprindelige overslag. Det er særdeles vigtigt, at disse spareforanstaltninger udvides til at omfatte andre dele af det offentlige, og navnlig at socialsikringens finanser konsolideres.

Pengepolitikken bør fortsat være restriktiv for at undgå for store divergenser i forhold til de øvrige valutaer inden for Det europæiske System, hvilket kunne slå igennem på løn- og prisudviklingen. Denne politik kan først lempes, når kapitalmarkederne har reageret positivt på en kraftig nedgang i det offentlige underskud og underskuddet på betalingsbalancen.

Med henblik på at forbedre udbudsforholdene og fremme tilpasningen af den økonomiske struktur,

bør der føres en konsekvent politik, der hovedsagelig tager sigte på at nedsætte produktionsomkostningerne; dette ville sandsynligvis forbedre såvel konkurrenceevnen for belgiske produkter som virksomhedernes rentabilitet og investeringsevne. Med henblik herpå fremsætter regeringen forslag om en række foranstaltninger til stabilisering af reallønnen i to år.

I *Luxembourg* skete der i 1980 en afdæmpning af den økonomiske aktivitet, der vil fortsætte i 1981 på grund af en ugunstig ekstern situation — særlig inden for jern- og stålindustrien — som medfører en forværring af problemerne på arbejdsmarkedet. Til gengæld forventes inflationen at aftage betydeligt i de kommende måneder. Statsbudgettet, der blev forelagt for nylig, indebærer et nettolånebehov på 1,7 % af bruttonationalproduktet (sammenholdt med 1 % for 1980). Denne grænse bør ikke overstiges, hvis der skal ske en styrkelse af tendensen til en bedre intern ligevægt, idet der dog samtidig bør træffes supplerende beskæftigelsesfremmende foranstaltninger samt yderligere forholdsregler, der tager sigte på at diversifiere og styrke industrien og på at opretholde et højt offentligt investeringsniveau.

I *Det forenede Kongerige* er målet for den økonomiske politik en markant nedbringelse af inflationstakten, idet dette anses for at være en forhåndsbetingungelse for en mere levedygtig industri og fornyet økonomisk vækst. Kontrollen med pengemængden — anvendt inden for rammerne af en mellemfristet finansiel strategi, som tager sigte på gradvis nedbringelse af pengemængdens stigningstakt — er et instrument af største betydning for denne politik.

I 1980 skal denne politik ses i sammenhæng med faldende aktivitet og stærkt inflationspres.

Bruttonationalproduktet vil i 1980 kunne falde med næsten 3 %. Samtidig er gennemsnitslønnen blevet forøjet i en årlig takt på omkring 20 %. Inflationen var på over 20 % på årsbasis i begyndelsen af 1980, men aftog derefter markant. Produktionsnedgangen er blevet ledsaget af en markant forbedring af *Det forenede Kongeriges* udenrigsøkonomi, idet importmængden er faldet, medens eksporten er steget temmelig kraftigt trods pundets styrke. I betragtning af at *Det forenede Kongeriges* bytteforhold i modsætning til andre industrilandes, udvikler sig overordentlig gunstigt, vil de løbende poster omtrent balancere i 1980. Som reaktion på aktivitetsnedgangen er arbejdsløsheden begyndt at stige brat.

Ifølge prognoserne vil der intræde et yderligere produktionsfald på ca. 1 % i 1981. Der er imidlertid nu klare tegn på, at de kontraktive kræfter sammen med den høje sterlingkurs hjælper med til at dæmpe løn og prisstigningerne, og der kan ventes en yderligere nedgang i detailprisernes stigningstakt i 1981.

Penge- og finanspolitikken har været mindre restriktiv end tidligere antaget. Ifølge de seneste officielle skøn vil det offentliges finansieringsbehov (PSBR) for finansåret 1980/81 blive betydeligt større end beløbet på 8,5 mia £, der var forudset i marts ved budgettets forelæggelse. Stigningstakten for sterling M3 ligger for perioden fra februar 1980 til april 1981 langt over målintervallet på 7-11 % i årgennemsnit. Denne udvikling skyldes til dels ophævelsen af »corset«-begrænsningen ⁽¹⁾ af bankernes långivning. Renten har fortsat ligget på et højt niveau. En række faktorer har bidraget til styrkelse af pundet, herunder Nordsø-olien, regeringens stramme beskatnings- og pengepolitik, indbetalinger fra OPEC-fonde, tilbageførelse fra de løbende poster og høje nominelle rentesatser i *Det forenede Kongerige*.

Finanspolitikken i det kommende finansår må ses i sammenhæng med den mellemfristede finansielle strategi (MTFS), i hvilken det blev understreget, at mindskelsen af pengeudvidelsen ikke skulle opnås ved i for høj grad at fæste lid til høje rentesatser, og at det offentliges lånoptagelse på længere sigt skulle udgøre en faldende procentdel af BNP. Som følge heraf er råderummet i 1981/82 meget begrænset. På grund af udsigterne til yderligere faldende produktion og inflation kan del imidlertid muligvis tillades en konjunkturbestemt justering af PSBR i opadgående retning i 1981/82 sammelignet med den langtidstendens på 3 %, der var anført i MTFS.

Hvis det atter skal blive muligt at få balanceret økonomisk vækst, er det nødvendigt at forbedre virksomhedernes rentabilitet og som følge heraf lempe omkostningspresset for at fremme investeringer af den slags, der er nødvendige for at omforme industri- og handelsstrukturerne.

Myndighederne bør på deres side øge den offentlige sektors infrastrukturinvesteringer, der i de seneste år

⁽¹⁾ Benævnelse for et system vedrørende begrænsning i udvidelsen af rentebærende, reservepligtige bankindeståender.

er faldet kraftigt målt i faste priser, idet disse investeringer har gunstig indvirkning på produktionsmulighederne.

Økonomisk-politiske retningslinjer for *Grækenland* vil blive opstillet for første gang efter denne nye medlemsstats tiltrædelse af Fællesskabet den 1. januar 1980 i forbindelse med Rådets første gennemgang af den økonomiske situation i 1981.

IV. KONKLUSIONER

Den økonomiske situation er ganske klart alvorlig nok til at berettige, at der føres en aktiv snarere end en passiv politik. De elementer, der indgår i politikken, skal imidlertid vurderes nøje, da uovervejede politiske foranstaltninger helt sikkert kan forværre situationen.

På grundlag af de nuværende prognoser bør vægten i den økonomiske politik lægges på inflationsdæmpende foranstaltninger, nedsættelse af olieimporten og gennemførelse af de øvrige nødvendige strukturelle ændringer i fællesskabsøkonomien, og kun i behersket grad på konjunkturdæmpende efterspørgselsstyring.

Efter udsigterne at dømme har man haft mere held til at absorbere det andet oliechok end det første i 1973, hvis man tænker på produktionsnedgangen og på, hvor hurtigt og hvor forskelligt inflationen har udviklet sig. Hvis det lykkes for Fællesskabets økonomi i begyndelsen af 1981 at genvinde en rytme med stigende produktion og faldende og konvergerende inflationsrater, vil det være det første positive led i den lange tilpasningsproces, der ligger forude.

Man kan spørge, om der kunne gøres mere for at opnå bedre resultater allerede i 1981 og på længere sigt.

Hvis dette skulle indebære en hurtigere eller mere udpræget slækkelse af efterspørgselsreguleringen er

svaret efter Kommissionens opfattelse foreløbigt et »nej«. Der ville være en meget stor fare for på ny at stimulere inflationen og især oliepriserne, navnlig nu, hvor olieforsyningerne delvis er afbrudt. Hvis inflationistiske tendenser skulle genopstå, kunne dette meget vel før eller senere medføre en formindsket efterspørgsel, fordi husholdningerne som en forsigtighedsforanstaltning ville øge deres opsparring.

På den anden side er der meget, der taler for en hurtigere tilpasning af Fællesskabets økonomi, og her tænkes der på bestræbelserne for at spare på olien og udvikle energikilder, der kan substituere denne, for at få markedsmekanismerne til at fungere mere effektivt og for at forøge investeringerne i nye produktive virksomheder, alt sammen ledsaget af foranstaltninger, der kan skabe en passende infrastruktur og en yderligere oplæring i færdigheder, der opfylder nye behov. Tendensen til øget protektionisme i en situation præget af fundamentale og vanskelige økonomiske ændringer bør modarbejdes, fordi der er tale om ineffektive foranstaltninger, der kun virker på kort sigt. Dette forudsætter imidlertid også en dertil svarende adgang til samhandelspartnerernes markeder. Af positive tilpasningsforanstaltninger kan også nævnes omfattende reformer i de offentlige finanser (særlig i visse medlemsstater). Arbejdsmarkedets partnere har en stor del af ansvaret for, at inflationen dæmpes og indkomsterne fordeles således, at væksten i produktivitetmulighederne stimuleres; i disse henseender har alle medlemsstaterne endnu ikke accepteret tilpasningen til det nye oliechoks realiteter.

Fællesskabet vil i månederne fremover se nøjere på, hvorvidt disse bestræbelser er tilfredsstillende, og hvad det vil være realistisk at tilstræbe med hensyn til tilpasning på mellemlang sigt (navnlig i forbindelse med undersøgelsen af de nationale energiprogrammer til opfyldelse af Fællesskabets 1990-mål og under udarbejdelsen af dets femte program på mellemlang sigt for 1980-1985).